

ELOI GRASSET

Universitat de Barcelona

JOAN MARAGALL EN L'IMAGINARI FRANCÈS. TRADUCCIONS I RECEPCIÓ DE LA SEVA OBRA

Resum:

Aquest article s'ocupa de la recepció del poeta Joan Maragall a França. A través del repàs cronològic de les traduccions i els textos crítics sobre l'autor que van apareixent, volem identificar la imatge que la tradició francesa ha anat bastint del poeta català. A més, pararem atenció a quins diferents aspectes de la seva poètica –ideològic, estètic...– es van destacant a mesura que passen els anys.

Paraules clau: Joan Maragall i França — traducció i recepció — antologies poètiques — Albert Schneeberger — Albert Camus

Abstract:

This article deals with the reception of the poet Joan Maragall in France. By means of a chronological overview of the translations and texts about the author as they appear, we wish to identify the image that the French tradition has constructed of the Catalan poet. Furthermore, we will be paying attention to those aspects of his poetry – ideological and aesthetic – which have been most significant over the years.

Key words: Joan Maragall and France — Translation and Reception — Poetry Anthologies — Albert Schneeberger — Albert Camus

Si és veritat que les traduccions ajuden a bastir l'imaginari de qualsevol literatura, no podem dir que la presència de la poesia catalana del segle xx hagi tingut una incidència massa important en la tradició literària francesa. Aquesta tendència no és pas diferent en el cas de la recepció de Joan Maragall a França: malgrat el paper decisiu del poeta català en l'evolució de les lletres catalanes, les traduccions dels seus textos són molt escasses. Tot i així, no podem negar que hi ha hagut alguns intents que han pretès donar visibilitat a la seva obra. Aquest article vol, doncs, acostar-se a la recepció de Maragall a França, tant pel que fa a la seva poesia com a la seva poètica. Les preguntes que orientaran el nostre itinerari són les següents: Quines poesies es tradueixen? Quan es tradueixen? Qui les tradueix? Quins elements significatius de la seva poètica es destaquen? Aquestes preguntes ens hauran de servir per aconseguir identificar la imatge que la tradició francesa s'ha fet del poeta. No cal esperar, doncs, que aquest sigui un article orientat cap al treball interpretatiu de l'obra de Maragall, sinó que se centrarà en l'intent de donar llum a certs aspectes de la relació de Maragall amb França. Així doncs, hom prendrà en consideració les recerques portades a terme per la professora Mònica Güell en l'article «La recepció de Maragall a França» publicat en el núm. 10 de la revista *Catalonia*¹ dedicat a la projecció internacional del poeta català i que recull les actes de la jornada d'Estudis del *Séminaire d'Études Catalanes* que tingué lloc a la Universitat Paris-Sorbonne, el 2 de maig de 2011.

Si refem l'itinerari històric de la recepció de Maragall a França, trobem que el primer volum en què apareixen uns poemes seus traduïts al francès és l'*Anthologie des poètes catalans contemporains depuis*

1 Mònica GÜELL, «La projection internationale de Joan Maragall», *Catalonia*, núm. 10, març de 2012: http://www.crimic.paris-sorbonne.fr/IMG/pdf/Catalonia_10_Guell.pdf.

1854,² llibre publicat a París per l'editorial J. Povolozky & Cie l'any 1922, tot just onze anys després de la prematura mort de l'escriptor. L'edició i les traduccions que apareixen en el llibre van anar a càrrec d'Albert Schneeberger, poeta post-simbolista francès que fou conegut durant la primera dècada del segle xx per alguns volums de poemes entre els quals podem destacar *La dame aux songes* i *Visionnaires*. Schneeberger fou un dels intel·lectuals que s'ocupà de manera més prolífica de la difusió de la cultura catalana a França. Ja l'any 1920 havia publicat un llibre sobre Eugeni d'Ors;³ l'any 1926 es va ocupar de l'edició d'un recull de contes d'autors catalans que portava per títol *Conteurs catalans*;⁴ i aquell mateix any va traduir al francès *Les desferres* d'Alfons Maseras i va fer el pròleg de la primera edició de *La fira de Montmartre* del mateix autor.

Algunes publicacions periòdiques de l'època parlen del paper central que Schneeberger tingué com a divulgador de la cultura catalana a l'estranger. Resulta significatiu observar la quantitat de notícies que apareixen a Catalunya sobre aquestes traduccions al francès. A *La Veu de Catalunya*, per exemple, es fa esment a aquesta antologia de poetes, tot recordant que:

[...] hi fan referència obligada tots els autors forans que tracten de les nostres lletres. Hom ha parlat en aquestes pàgines, repetidament, de l'antologia poètica de M. Schneeberger, i està en la memòria de tots els nostres lectors la sèrie innombrable de referències reportades ací, reproduint els judicis que l'obra del distingit catalanòfil mereixia a la premsa francesa.⁵

Per mostrar l'interès que desvetlla l'editor del volum val la pena observar com, l'any 1922, poc temps després de la publicació de l'antologia de poetes catalans, la revista del Centre de Lectura de Reus publica un text homenatge a Albert Schneeberger dins la secció que porta per títol «Els amics de Catalunya». A més de la notícia sobre la seva tasca com a poeta i traductor, tradueixen un poema seu: «Poema a Carles Baudelaire». El text que li dediquen comença així: «Cal retre homenatge als cultíssims esperits forans que escampen arreu del món la flor de l'espiritualitat catalana».⁶ Evidentment, no cal dir que l'aparició d'aquest seguit de volums antològics d'autors catalans –poetes, contistes– que s'editen a França durant els anys vint, té per voluntat estimular l'autoconfiança de la cultura catalana i vincular la literatura que es fa al país a la tradició francesa que en aquells moments era la més rellevant d'Europa.

El capítol de l'antologia de poetes dedicat a Joan Maragall només inclou cinc poemes, que són els següents: «La vache aveugle», «Ode à l'Espagne», «Excelsior», «Les montagnes», «La légende de Joan Garí à Montserrat», «Conjugal». Si parem atenció a la selecció, ens adonem que se'ns ofereix una visió molt parcial de la poètica de Maragall i es deixa de banda, per exemple, tota la seva darrera etapa. Les notes introductòries dedicades al poeta ens el presenten com un home representant per excel·lència del catalanisme,⁷ que reuneix en la seva obra les forces naturals i espirituals del moviment. La seva

2 Albert SCHNEEBERGER (ed.), *Anthologie des poètes catalans contemporains depuis 1854*, Povolozky, París, 1922.

3 ID., *Eugeni d'Ors: le philosophe et l'artiste*, París, Messidor, 1920.

4 ID. (a cura de), *Conteurs catalans : choix de nouvelles et contes des écrivains modernes de la Catalogne*, París, Librairie académique Perrin, 1926. Inclou obres dels següents autors: Emili Vilanova, Marià Vayreda, Narcís Oller, Santiago Rusiñol, Raimon Casellas, Joaquim Ruyra, Víctor Català, Prudenci Bertrana, Pere Corominas, Cristófor de Domènech, Josep Roig i Raventós, Josep Carner, Alfons Maseras, Alexandre Plana, Ernest Martínez Ferrando, Eudald Duran-Reynals, Carles Soldevila i Josep Pla.

5 «Les lletres catalanes a França», *La Veu de Catalunya*, 23 març 1926, ed. del vespre, p. 5. Hi ha altres menes de ressenyes, com per exemple la revista *Prisma*, publicada l'agost del 1922 en què es comenta: «Se trata, en fin, de una obra notabilísima, que al colocar de un solo golpe al poeta Schneeberger entre los primeros hispanistas de hoy, confirma su reputación de crítico y de artista».

6 «Els amics de Catalunya: Albert Schneeberger», *Revista del Centre de Lectura de Reus*, núm. 56, maig de 1922.

7 A. SCHNEEBERGER (ed.), *Anthologie des poètes catalans contemporains depuis 1854*, op. cit., p. 114.

tasca periodística i la relació de la seva poètica amb la tradició germànica no és comentada en cap moment. Això no vol dir que només es pretengui vincular l'obra a la tradició francesa, sinó que, eludint qualsevol mena de vincle amb qualsevol tradició, s'insisteix en l'autenticitat que projecta la seva veu. Segons l'antòleg, aquest és el seu gran valor. Seguint amb les apreciacions psicològiques del poeta, Schneeberger ens parla de l'estoïcisme i la delicadesa moral⁸ de Maragall i fa al·lusió a la vida que portà, marcada pel «seny»:

El seny característic del caràcter català va ser per aquest artista un do que no exigeix cap esforç, tan sols gust i tacte. La poesia de Joan Maragall és d'una sorprenent intuïció catalana; la seva sensibilitat va ser la sensibilitat mateixa de la ciutat.⁹

Segons Schneeberger, encara que Maragall no esdevingué mai res semblant a un poeta oficial, el seu comportament mesurat col·laborà en l'ascens de l'escriptor cap a la glòria i ajudà a consolidar el reconeixement de la gent. En el text també es fa referència al patriotisme «clarivent» del poeta barceloní que, quan va prendre la paraula, ho va fer amb calma i mesura. Per acabar, se'ns parla de l'emoció intensa que ordena tot poema de Maragall, fent al·lusió als seus textos en prosa, especialment «Elogi de la poesia». La seva poesia provoca, doncs, una mena d'inquietud interior i això fa que sorgeixi la paraula com una font viva. Scheenberger no deixa de precisar que no hem de pensar que aquest procediment creatiu prové d'una inspiració dionísica, sinó que el poeta és ponderat, i sap traçar millor que ningú «la línia delicada que el somni no ha de franquejar».¹⁰ És per això que, segons l'antòleg, amb Maragall la poesia conegué la veu més sincera, càlida i profunda. Pel que fa a l'aspecte formal, l'antòleg comenta les crítiques referents a la «pobra versificació» del poeta. Segons Scheenberger, aquesta mancança queda justificada perquè Maragall «no podia ser més que un home del seu temps».¹¹

Poc temps després, l'any 1933, apareix una nova antologia de poesia catalana que recull poemes de Maragall. El volum porta per títol *La littérature catalane contemporaine 1833-1933*, està publicat a París per la cèlebre editorial «Les Belles Lettres» i l'edició va a càrrec de l'hispanista J.-J. A. Bertrand. En aquest cas, la manera d'organitzar el volum és prou diferent del cas anterior ja que no ens trobem tan sols amb una selecció de poemes de l'autor, sinó que tot s'organitza a partir d'un text crític que va resseguir la seva vida i obra. En aquest text, i tot seguint l'ordre cronològic, s'hi van incorporant poemes de Maragall: «[Sense títol]» [*scil.* «Les minves del gener»], «Elle parle», «Paroles d'amour sur les bords de la mer cantabrique» [«Festeig vora la mar cantàbrica»], «La vache aveugle», «L'ampourdan. Sardane» [«L'Empordà»], «Ode nouvelle à Barcelone», «Le comte Arnau», «Le chant spirituel», «Ode sans fin».

Només resseguir els poemes traduïts, ja podem veure que en el cas d'aquesta antologia hi ha una selecció més acurada dels textos, i s'incorporen les diferents etapes creatives del poeta. El que crida més l'atenció de la presentació del crític francès és la capacitat d'integrar, en un mateix escrit, l'itinerari vital, certs fragments d'anàlisi literària i la traducció d'alguns poemes que hi han estat incorporats. Com J.-J. A. Bertrand comenta, «tota la seva obra lírica és tan sols un fragment d'una gran confessió, la història d'una ànima bella».¹² En aquest itinerari, fins i tot hi té lloc la descripció física i psicològica del poeta que s'allunya del que es podria esperar d'un text crític: «era un home de talla mitjana, sec, àgil i

8 *Ibid.*, p. 115.

9 *Ibid.*, p. 18. N. B.: Totes les traduccions del francès són nostres.

10 *Ibid.*, p. 115.

11 *Ibid.*, p. 116.

12 Jean Jacques Achille BERTRAND, *La littérature catalane contemporaine 1833-1933*. París, Les Belles Lettres, 1933, p. 55.

animat; figura enèrgica i un físic de líder. Un foc interior corria dins seu, que encenia la seva mirada i, de tard en tard, feia vibrar els seus muscles».¹³ A diferència de l'antologia de Scheenberger, Bertrand no només s'ocupa de l'obra lírica, sinó que ens parla de l'obra periodística, assagística, de les seves influències germàniques i, fins i tot, de les traduccions que va fer.¹⁴ La voluntat de Bertrand és mostrar la imatge d'un poeta que parteix d'una mena de revelació divina i que, intuïtivament, comprèn el batec poderós del món. Tot i que és autor d'una obra inacabada, Bertrand ens diu que la intuïció porta Maragall a apassionar-se per les grans qüestions metafísiques que es resolen en una tensió extrema entre Déu i la Natura. De tota manera, també deixa clar que per part de la crítica s'ha exagerat el costat primitiu i dionisiac de l'autor; accepta que Maragall participa d'un estil espontani, però sempre conscient del resultat que s'esdevé,¹⁵ i, per acabar, ens en parla com d'un profeta inspirat, «una de les figures més importants de la literatura europea moderna i un dels homes més complets del seu país».¹⁶

No va ser fins bastants anys després, l'any 1947, que el número 2-3 de la revista parisina *Le cheval de Troie, Revue littéraire de doctrine et culture* va publicar alguns poemes¹⁷ traduïts per Albert Camus i Víctor Alba. En un article, que té com a títol «Camus i Maragall»,¹⁸ publicat el desembre del 1957 a la revista *Pont Blau*, Víctor Alba, en motiu de la concessió del Nobel de literatura concedit a Camus, explica com es va gestar la seva relació amb l'escriptor i com van acabar traduint plegats alguns poemes del poeta català. Víctor Alba va conèixer Camus a París, en una festa organitzada per l'editorial Gallimard l'any 1945. L'escriptor francès, que per aquell temps era poc més que un desconegut, va establir ràpidament una relació d'amistat amb el català. Parlant de poesia, Camus es referí a l'esperit místic de la poesia espanyola i de la seva influència en la guerra civil. Víctor Alba explica: «vaig contestar-li que el català no és místic –sinó pagà–, dionisiac i que, malgrat això, es prengué la guerra civil tan seriosament com els andalusos o els castellans. El "Cant espiritual" em serví d'exemple. No hi ha ningú que dins del cristianisme hagi escrit una cosa tan acristiana com aquesta».¹⁹ A partir d'aquell moment Albert Camus va interessar-se per l'obra de Maragall i això provocà que passessin plegats hores parlant de la seva obra:

Cercant una explicació al fet que fos tan pagana, tan anticonvencional, tan diferent del que Maragall era vist pels seus biògrafs. També cercant explicació al fet que els lectors poguessin reunir en una mateixa persona la vida més convencional, la vida com déu mana i la disbauxa de l'esperit que és la poesia de Maragall –parlo de la bona, no la de circumstàncies o de la d'estar per casa: del «Cant espiritual», de la «Solejada», del «Comte Arnau», de l'«Oda nova a Barcelona», dels «Cants de guerra», dels fragments de paisatge com aquell: «tot semblava un món en flor i l'anima n'era jo».²⁰

L'interès que li suscità l'obra de Maragall va fer que Camus suggerís de fer-ne una traducció, perquè, segons la seva opinió, podia ser útil als francesos:

Després ens reuníem Camus i jo a la seva cambra de treball. El treball durà diversos dies. Llegíem la meua traducció, l'original català –que Camus desxifrava recordant la seva mare mallorquina–. Després corregia l'estil, discutíem els matisos d'una frase, un mot. I ell s'encarregava de portar el matí següent el poema ja polit i arrodonit.²¹

13 *Ibid.*, p. 46.

14 *Ibid.*, p. 68.

15 *Ibid.*, p. 75.

16 *Ibid.*, p. 76.

17 Segons indica Xavier Vall, «Chant spirituel» i «Coupe de soleil» es van publicar amb una nota destacant els aspectes de Maragall que atreïen els traductors, en el número d'agost-setembre de 1947 de la revista parisina *Cheval de Troie*; vg. Xavier VALL, «Albert Camus, catalanitat i estranyesa», *Revista de Catalunya*, núm. 110, 1996, p. 163.

18 Víctor ALBA, «Camus i Maragall», *Pont Blau*, núm. 62, desembre de 1957, p. 398-400.

19 *Ibid.*, p. 399.

20 *Ibid.*

21 *Ibid.*

Per aquella època, Camus era un dels directors de la revista *Combat*, treballava en la novel·la *La pesta* i es trobava en el punt àlgid de la seva carrera. Les traduccions de Maragall que va fer junt amb Alba cal entendre-les com un exercici de solidaritat que li permetien posar en marxa un seguit de preguntes relacionades amb la seva obra. Com hem comentat, de totes les traduccions que van fer, només queden les dues que va publicar *Le cheval de Troie*, revista dirigida pel pare Burckberger, bon amic de Camus. Per acabar l'article, Alba comenta que: «El dia que es farà la biografia literària de Camus, no es podrà oblidar que ha estat un dels pocs traductors al francès de Maragall. I algú tindrà curiositat per escatir la influència –per atracció o per reacció del poeta català en l'escriptor que ha rebut el premi Nobel de literatura el 1957».²²

L'any 1948, poc temps després de la publicació de les traduccions de Camus i Alba, Josep Maria Corredor i Pomés va presentar la seva tesi doctoral a Montpeller centrada en la figura de Joan Maragall i destinada a precisar les característiques que fan de Maragall un esperit mediterrani paradigmàtic. La tesi tenia com a títol *Un esprit méditerranéen: Joan Maragall*. L'any 1951, l'editorial Imprimerie Regionale de Toulouse va publicar la tesi²³ amb un prefaci de Jean Sarrailh, que en aquell moment era rector de l'Université de Paris. En aquest pròleg, el conegut hispanista francès, després de destacar algunes de les característiques del poeta català, felicita l'autor per «haver estudiat el gran Català que, a més de l'encanteri de la seva poesia, va donar als homes [...] una lliçó d'esperança. Com el mestre Pau Casals que somia amb Catalunya tot tocant "El cant dels ocells", Maragall creu en l'amor humà i viu, d'home a home».²⁴ La tesi de Corredor i Pomés està destinada a presentar la vida i l'obra del poeta i a emmarcarlo dins l'evolució seguida pel país en aquell temps. Tot i reconèixer la influència de l'idealisme romàntic, Corredor considera que Maragall és un líric d'inspiració lluminosa, lligat a les arrels del concret i a l'atracció de la presència humana. «Hagués pogut reprendre el crit nietzschia: *Resteu fidels a la terra!* car per ell aquesta fidelitat es purificava cada vegada més, sense perdre el contacte amb les entranyes fertilitzants, i esdevenia cada dia més una *promesa celeste*».²⁵ L'any 1960, coincidint amb l'aniversari del naixement del poeta, una versió ampliada de la tesi guanyà el premi de biografia catalana de l'editorial AEDOS. El llibre²⁶ va ser publicat aquell mateix any i fou prologat per Gaziél.

La següent antologia que es presentà a França amb poemes de Maragall fou publicada a Madrid l'any 1968 i editada pel Ministère d'Affaires Étrangères.²⁷ El volum forma part d'un conjunt de traduccions publicades pel Conseil d'Europe, amb la intenció de fer arribar al gran públic obres literàries escrites en llengües europees poc esteses. El Conseil d'Europe –junt amb la direcció general de relacions culturals d'Espanya– trià Maragall com la personalitat més representativa del renovament de la poesia catalana. En la introducció se citen unes paraules de Carles Riba que parlen de la pertinença d'aquesta elecció: «Si hagués hagut de triar ja no set noms, sinó dos o tres, segur que no hagués oblidat el de Maragall».²⁸ La curta introducció –que se centra en la presentació del context històric i cultural en què viu i escriu Maragall– i la selecció dels poemes van a càrrec de Guillermo Díaz-Plaja, membre de la Reial Acadèmia Espanyola. Díaz-Plaja, després d'explicar les raons del silenci en què s'havia trobat la literatura

22 *Ibid.*, p. 400.

23 Josep Maria CORREDOR, *Un esprit méditerranéen: Joan Maragall*, Toulouse, Imprimerie Régionale, 1951. La tesi va poder publicar-se gràcies a l'ajut de Pau Casals, Joan Casanellas, Josep i Jeroni Bertran Cusiné i de la fundació Concepció Rabell de Barcelona.

24 *Ibid.*, p. 4.

25 *Ibid.*

26 Josep Maria CORREDOR, *Joan Maragall*, pròleg de Gaziél, Barcelona, Editorial Aedos, 1960.

27 Joan MARAGALL, *Poèmes*, Madrid, Ministère d'Affaires Etrangères, 1968.

28 *Ibid.*, p. 5.

catalana fins a la Renaixença, se centra en la justificació de la importància de Maragall. Segons ell, la significació de Maragall dins de la història de la literatura va lligada al fet que és un poeta que apareix en el moment precís en què la literatura catalana passa a l'edat adulta i es revela capaç d'afrontar qual-sevol expressió estètica.

Encara estremint-se amb el romanticisme, versió germànica (de Goethe a Nietzsche, passant per Novalis), Maragall comparteix des dels anys 1900, la inquietud renovadora que es manifesta sota el nom de Modernisme, a les «festes» artístiques i literàries que Barcelona celebrava a finals del segle passat, sota la influència dels simbolistes: d'Ibsen a Maeterlinck.²⁹

Com és natural, en aquesta antologia el vincle ideològic del poeta amb Catalunya no se subratlla gens mentre que, com hem dit, en les primeres antologies era un element decisiu a destacar. La introducció es fixa en la seva producció poètica i es comenta l'iberisme de l'autor, la seva profunditat humana, la contínua celebració del misteri de la natura, i la presència de Déu com a límit cap al qual tendeix la seva obra:

La poesia és font d'emoció i misteri. Aquest misteri porta a la transcendència, a la voluntat d'assolir realitats metafísiques més enllà de les aparences. El poeta sap que la seva tasca no s'acabarà mai i que té per missió espiritual vetllar per limitar el cercle de les coses, en benefici d'una ascensió buscada perpètuament.³⁰

El volum recull vint poemes que ressegueixen l'itinerari poètic de Maragall, des de 1888 fins a 1911. Les traduccions van ser revisades per Paul Werrie, tot i que algunes ja havien estat recollides en antologies anteriors. Els poemes seleccionats i els seus traductors són els següents: J.-J. A. Bertand tradueix: «Ode sans fin», «Paroles d'amour sur les bords de la mer cantabrique», «Pyrénées» [Pirinenques] i «La vache aveugle». A. Scheenberger tradueix: «Conjugal», «La légende de Joan Garí à Montserrat», «Ode à l'Espagne», «Les montagnes». Ramon Sugranyes de Franch tradueix: «Sur la mort d'un jeune homme», «Excelsior», «Visions de la mer» [«Vistes al mar»], «Après avoir entendu Mecio Horzowski jouer du Beethoven». Victor Castre: «La fin de Serrallonga», «Haidé», «El comte Arnau», «Hymne ibérique», «La cascade de Lutour». Albert Camus i Víctor Alba tradueixen «Chant spirituel». Josep Palau i Fabre tradueix «Inscription pour une maison neuve» [«En una casa nova»]. Rafael Tasis tradueix «Ode nouvelle à Barcelone». De tots aquests poemes, les úniques traduccions inèdites són les de Víctor Castre i de Palau i Fabre. Les de Scheenberger i Bertand havien aparegut a les antologies comentades, les de Sugranyes de Franch havien estat publicades l'any 1937 al número 4 de la revista *Nova et Vetera*, i les de Tasis apareixien al volum *À Barcelone*,³¹ publicat l'any 1945 per l'editorial *L'artiste* i que agrupava diferents odes dedicades a la ciutat comtal, com ara les de Maragall, Jacint Verdaguer, López-Picó i Pere Guilanyà, i contenia uns aigüafortats de Carles Fontserè.

Per acabar cal dir que a finals del segle xx es va publicar a Brussel·les una antologia que pretenia presentar el patrimoni literari europeu des dels seus orígens fins l'any 1922. El projecte, que fou anomenat *Patrimoine littéraire européen*³² i va ser dirigit per Jean-Claude Polet, s'organitza en dotze volums i en el darrer, que va de 1885 fins a 1922 i que té com a títol *Mondialisation de l'Europe*, la Dra. Marie-Claire Zimmermann fa una presentació succinta de les grans directius de l'obra poètica de Maragall. Es presenta la traducció de tres poemes: «Autres vues sur la mer (Seguit de les vistes al mar)», «Chant spirituel (Cant espiritual)», «Ode à l'Espagne (Oda a Espanya)». Finalment, l'any 2010 Jean-Claude

29 *Ibid.*, p. 10.

30 *Ibid.*, p. 14-15.

31 *A Barcelone : odes de Jacint Verdaguer, Joan Maragall, J.M. López-Picó, Pere Guilanyà dans leur texte catalan et la traduction française en regard*, Paris, L'Artiste, 1945.

32 Jean Claude POLET (ed.), *Patrimoine littéraire européen*, Bruxelles, De Boeck, 1991-2008.

Morera, poeta en llengua francesa i autor d'una Història de Catalunya, també tradueix alguns poemes de Maragall en la seva antologia poètica, *Huit siècles de poésie catalane*,³³ publicada per l'editorial L'Harmattan. Els poemes traduïts són: «La sardane», «Les trois chants de la guerre (Les adieux, Ode à l'Espagne, Chant du Retour)», «Chant spirituel», «La vache aveugle».

Aquestes són, a dia d'avui, les diferents traduccions i estudis publicats a França sobre l'obra de Maragall. Com podem veure, fins al moment la seva presència és esparsa i discontinua en l'imaginari francès, i quasi totes les antologies se centren en els seus poemes més cèlebres com poden ser «La vaca cega» o l'«Oda a Espanya» deixant de banda gran part de la seva producció poètica i altres aspectes significatius de la seva obra com pot ser la seva tasca periodística i els seus assaigs. Esperem que en un futur no massa llunyà es pugui editar, en francès, un volum que mostri una visió més acurada i amplia de tota la complexitat que desplega la poètica maragalliana.

Rebut el 15 de juliol de 2012
Acceptat el 5 de setembre de 2012

---

33 Jean-Claude MORERA, *Huit siècles de poésie catalane*, Paris, L'Harmattan, 2010.